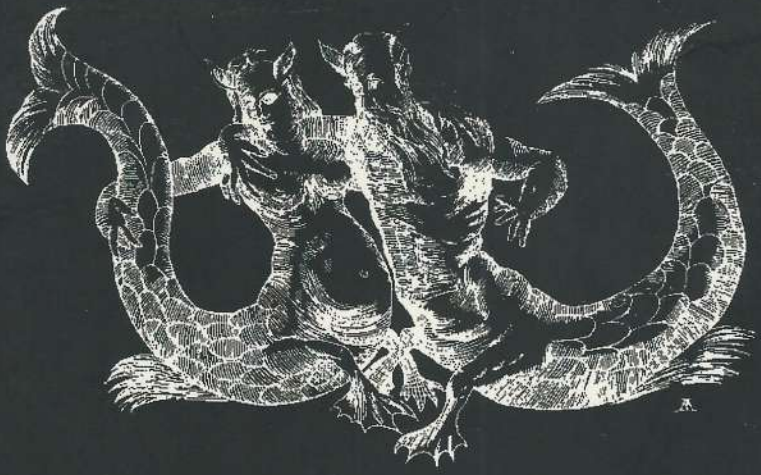

Jacques Rigaut

İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna

KULT

Yazmak
ontolojik
farkındalığın en
hacimli
halidir.

İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna

Jacques Rigaut

Türkçesi: Dilan Kırat

© 2015, Kült Neşriyat
Derleyen: Halil Duranay
Çeviri: Dilan Kırat
Redaksiyon: Kamil Savaş
ISBN: 978-605-9894-02-9
Kült No: 30
Kategori: Anti Klasikler
Kategori No: 5
Baskı Tarihi: Şubat 2015
Kapak Tasarımı: Silento
Baskı : Sena Ofset
Ambalaj Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok
6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 0 212.613 38 46
Sertifika No: 12064

Kült İletişim
0506 874 55 17 / 0533 849 15 62

info@kultnesriyat.com
www.kultnesriyat.com

Kült Neşriyat, Cami Mah. Aslı Sok. No: 9 Darıca/ Kocaeli
TÜRKİYE

İçindekiler

1- Dergi Yazıları (1920 – 1923)

-İntihar Genel Ajansı.....3
-Şekilsiz Sözler.....6
-Fabl.....10
-Satırlar.....13

Littérature Yazıları

-Zevk Kadar Ciddi Olacağım.....15
-Fakir Gencin Romanı.....22
-Barrés Davası.....28
-Mae Murray.....33
-Parlak Bir Konu.....35

3- Lord Patchogue (Novella)

- I Giriş.....43
- II İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna'nın İçine Geçiş.....51
- III Aynanın Diğer Tarafı.....56
- IV Kaçış.....65

Rigaut, 1924'te Paris Dada hareketi sonlanana kadar Dadacılar arasında yer almıştı. Paris Dada hareketini etkileyen ama çok ön plana çıkmamış önemli isimlerden biriydi. Paris Dadasının sonlanıp Sürrealizmin ilan edildiği dönemde de kısa bir dönem Sürrealistlerin arasında göründü.

Rigaut'nun yaşarken yayınlanan metinlerinin çoğu Breton, Soupault ve Aragon'un editörlüğünü yaptığı Littérature ve daha sonra yayınlanan Yeni Seri Littérature içinde yer almıştır. En uzun metni sayılabilecek Lord Patchogue novellası ise intiharından bir yıl sonra 1930'da yayınlanmıştır.

Rigaut'nun yazınında yoksulluk, haz ve ölüm saplantısı her zaman ağırlıkta olmuştur. İntihar (özellikle de kendi intihar denemeleri ya da intihar fantezileri) üzerine yazdığı yazılarda büyük ölçüde alaycı bir tavır sergiler, intiharla ve ölümle dalga geçer.

Ancak bu alaycılık, 1929'da ciddi bir eyleme dönüşür. Rigaut da Vaché, Torma ve Cravan gibi genç yaşta intiharı seçmiş Dadacılardan biri olur. Ancak intihar eyleminde bile yazılarındaki alaycılığı kendini gösterir, rivayete göre Rigaut kendini vurmadan evvel, kurşunun kalbini ıskalamaması için, ateş mesafesini cetvelle ölçüp, sabitler. Diğerlerinin aksine intihar fikri, Rigaut'da daima baskın olmuş ve yazılarına da yansımıştır. Breton, Rigaut'nun kendi kendisini yirmili yaşlarında intihara mahkum ettiğini ama infazını gerçekleştirmek için yıllarca beklediğini söyler. Rigaut, 1929 yılında intihar ettiğinde 30 yaşındaydı.

Rigaut'nun yazdığı az sayıdaki metne baktığımızda Birinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da entelektüel alanda kendini gösteren travmanın izlerini net bir şekilde görmek mümkün. Dadanın nihilizme ve saçmalamaya dayalı direniş tavrı, Rigaut'da kendini ontolojik bir mücadele ile harmanlar. Yoksulluk, baskı, varolma ve haz üzerine yazdığı her metnin bilinç dışında, ontolojik bir kavga kendini açıkça gösterir.

Dönemdaşları, Rigaut'yu naif ve asla ilk Sürrealistlerin radikal saldırganlığını paylaşmayan sıradan biri olarak gördüler. Rigaut; Andre Breton, Tristan Tzara, Georges Ribemont-Dessaignes ve diğerleri gibi kamusal eylemlerde ve sansasyonel sataşmalarda çok fazla yer almadı ya da kendini politik bir cepheye dahil etmedi. 1920'lerin Parisli avangard meşhurlarının aksine sıradan biri oldu. Rigaut kesinlikle sıradan biriydi ama onun sıradanlığı- kendi varoluşundan emin olmayan ve aynanın içinden geçerek kendi varlığını fark etmeye çalışan Lord Patchogue gibi hiçbir amaca, arzuya ya da isteğe sadık kalmayan- bir sıradanlıktı, hiçbir cepheye sığınmayan bir özgürlük hali. Belki de Rigaut, kendini ölüme mahkum etmeye karar verdiği zamandan intiharına dek geçen süreyi, aynı Lord Patchogue gibi kendi varoluşundan emin olmaya çalışmakla geçirdi. Kendi varoluşundan emin olduğu gün de İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna'nın diğer tarafına geçti.

Rigaut hem Dada hem de erken Sürrealizm için önemli isimlerden biri olmasına rağmen hak ettiği değeri hala görmemiş isimlerden biri. İntiharının üzerinden neredeyse 86 yıl geçmesine rağmen dünyada derli toplu hazırlanmış çok fazla Rigaut kitabı bulunmamakta. Rigaut Türkçede daha önce birkaç kısa çeviri dışında bütünlüklü olarak yayınlanmadı. Umarız ki Kült'ün yayınladığı İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna derlemesi, diğer Rigaut kitaplarının Türkçeye çevrilmesi için bir başlangıç olur.

Halil DURANAY

Şubat 2015/ Girne

DERGİ YAZILARI

1920 - 1923

İntihar Genel Ajansı (İGA)

Kamu yararı olarak tanınmış şirket.
Esas sermaye miktarı: 5 000 000 françs.
Paris'teki genel merkez: Montparnasse Bulvarı No:73.
Şubeler: Lyon, Bordeaux, Marsilya, Dublin, Monte-Carlo, San Francisco

Modern cihazlar sayesinde, İGA gururla müşterilerine garantili ve ani bir ölüm sunduğunu ilan eder, bu haber «ölememe» korkusuyla intihardan vazgeçenleri kesinlikle etkileyecektir. Çaresizleri, toplum içerisinde müthiş bulaşıcı olan öge, yok etme fikri için sayın İçişleri Bakanı onurlu duruşuyla kuruluşumuzu şereflendirmeyi kabul etmiştir.

Öte yandan, İGA biraz düzgünce hayatı sonlandırma yollarını sunar, çünkü ölüm bütün başarısızlıklar arasında hiçbir zaman özür dilemediğimizdir. Böylece ekspres-cenazeler organize edilmiştir: yemek, arkadaş ve tanıdık gösterileri, fotoğraf (ya da ölüm maskesi, isteğe göre), hatıraları teslim etme töreni, intihar, tabuta yerleştirme, dini tören (isteğe göre), mezarlığa ceset taşıma. İGA müşterilerinin son isteklerini yerine getirme görevini üstlenmiştir.

NOT. – müessesemiz kamu kuruluşlarına bağlı olmadığı için, hiçbir şekilde cesetler morga taşınmayacaktır, bu birkaç aileyi rahatlatmak için.

TARİFE

Elektrik – 200 fr.

Tabanca – 100 fr.

Zehir – 100 fr.

Boğulma – 50 fr.

Parfümlü ölüm (vergi dahil) – 500 fr.

Asma. Fakirler için intihar. (ipin satış fiyatı 20 fr. fazladan her 10 santimetre başına 5 fr. eklenecektir.) – 5fr.

Ekspres-cenazelerden özel sayımızı isteyiniz. Her türlü bilgi için Genel yönetici Monsieur J. Rigaut'ya danışınız, Montparnasse Bulvarı No:73, (6.) Paris. İntihara seyirci olma talebinde bulunanlara cevap verilmeyecektir.

Şekilsiz Sözler

Piyanonun üzerine tırmanmış Deccal'im, tepemde bir gramofon hunisi. Başımın üstünde sıçrayarak Konstantinopolis'teki Pera-Palas'ın avlusuna giriyorum, zafer benim. Tanrı sizi kutsasın! Ay ışığı sıpaları.

Çılgınlığın itibarı! Tamamen yararsız bir şey yapmak — sebep-sonuçtan oluşan bir devinim. Buraya kadar, tıpkı yer çekimi gibi yararlılığın hükümdarlığı her yerde. Artık saçmalıkla firar edeceğim...

Tekrar başlıyorum. Sanki dünyada tekmişim. Sanki bir ben doğmuş, görünen bir benmişim gibi; beni yansıtmayı unutur olur ayna. Et, kemik ve varlığımın tüm işaretleri silinmiş kadar çıplak. Çabasızca (zavallı Rigaut'nun kalbinde değil) olayların içinde yüzen. Mantığını ya da bilgisini küçümseyen Rigaut'nun yaşamının bağımsız ve çelişkili olması şaşırtıcı.

Ordayım. Yetiştim. Kendimdeyim, nefes alıyorum ve ciğerlerimi oksijenle doldurdukça başka yerlerde tükeniyorum. Bu aldanmışlık dışında her şey aynı; bütün değerler aynı; ve bu politikacı veya kapıcı olsam da fark etmiyor. Burada, arkadaşlarım (arkadaşlarım mı dedim ben?) peşimden gelmezler. Peki nerede buluşuruz? Artık, aramızda paylaşım ya da iletişim imkanı kalmadı.

Ölümcül, geçerli ve yasal eylemsizlik (Hindistan uzak sayılmaz). Bu odanın en güzel süsü olan ben, en az lamba ve koltuk kadar canlıyım!

*

Kendini vatansız hissetmenin acı kibri. Mirliton[1] gibi oyuk ve bu çukuru doldurabilecek her şeyin peşinde belirsizce hareket halindeyim. — Avidité[2] ve aridité[3] sadece küçük bir harf sayesinde farklıdır— Başkaları evleri ve odalarıyla yetinebiliyorken, amaçsızlık kendiliğinden oluşuyor tıpkı yurtsuzluk ve kökensizlik gibi. Ey Rosalinde! Manastırda olduğu gibi senin yatağında da yerim ne çok ne az, ne dosta yakın ne de yalnız.

Benim karnım saf. Benim göbek deliğim yok, Adem'in olmadığı gibi. Uyruksuz.

*

---

[1] Mirliton: Popüler, flüte benzeyen küçük bir müzik aleti.
[2] Açgözlülük
[3] Yokluk

Başarısız olduğum apaçık ortada. Kalp ve ruh kelimeleriyle oldukça dalga geçmiş olmalıyım ki bir sabah solgunlukla onların bende kalmadığını fark ettim! Kendim kadar soğuk bir şey hayal edemiyorum. Hiç kimseye ve hiçbir şeye değer vermiyorum. Hiçbir şey beklemiyorum.

Kahkaha attığımı hatırlıyorum. Aşktan yandığımı hatırlıyorum. İçimde yaşam kalmadı. İçimdeki sıkıntı da olmasa benden geriye ne kalır.

Her şey abartıldı! Savaş abartıldı! "Yapma cennetler" abartıldı! Ve aşk!...

Yaşam büyük bir darbe! Ama yaşamaya devam ediyoruz. Dünyada çekilmeyen tek şey var: kendi zavallılığını hissetmek.

Fabl

Pozitifin ve negatifin arasında kalan bu parçada, dingin bir buhar sıfırı gizliyordu. Sıfırın olmadığını Lancetue[4] çok iyi biliyordu. Şapka tüllerinin fazlasını titreten bu gidişli-dönüşlü yolun üzerindeki gezinti bunun bir kanıtıydı. Sesli harfler görüntüsünde olan evlerin perdeli

---

[4] Lancetue: Lance = hortum aynı anda mızrak anlamına da gelebilen bir kelime.
Tue = öldür. Yazar burada yeni bir isim yaratmıştır. Öldüren mızrak olarak düşünebiliriz.

pencereleri selamlıyordu onu. Sayfa kenarındayken bir oyun kuralı onu çağırır:

- Yüze kadar gidiyorum, der Lancefroid.[5]

Fransız gözlerinden arınarak küçük motoruna benzin alır ve gider. Aynı devirden olan Couragette, güzel sarışın bir danışmandı; çocukları karaciğerle neşelendiriyordu. Etrafında uyumlu kalp atışları vardı, "tehlikeli ve yasak" olduğu için onun köprülerin üzerinde konaklamasına karşı çıkanların sesleri gibi. Harf ve sayıdan oluşan bir adam ona doğru yaklaşırken, genç şehir bezleriyle yumuşakçılık[6] oynuyordu: Lancetard'ın[7] olduğunu anlamıştık. Beşli küme halinde gözleri olan ve noktalaması olmayan Couragette'in nihayetleri tükenmişti; Lancelance ölü bir astraganın içerisinde

---

[5] Lancefroid : froid = soğuk anlamına geliyor, aynı şekilde soğuk mızrak.

[6] Yumuşakçılık: Rigaut'un uydurduğu bir oyun.

[7] Lancetard: tard = geç.

benzinlenirken, o koltuklarının altında dinamit çivileri saklıyordu.

Erken ya da üzgün, bağlaçlar yeniyor.

Satırlar

Gülmek aptala özgüdür.

René Descartes

*

Bağlantısı olmadan duman tütmez.

*

Mutlu olmak için ne gerekir? Biraz mürekkep!

*

Kanıtsız mı yaşıyorsunuz, güvendiğiniz şeyleri paylaşın ve gülün, gülenler hep diğer tarafta olurlar.

*

Size söyleyecektim.

*

Hiçbir zaman salt gülerek gülmedim, hafıza hastalığı bu.

Zevk Kadar Ciddi Olacağım

"Zevk kadar ciddi olacağım. İnsanlar ne dediklerini bilmiyor. Yaşam için sebep yok, ölmek için olmadığı gibi. Hayatın rezaletini çekebilmemiz için bize tek bir yol sunulmuş, kabullenmek. Hayat terk edilecek kadar öneme sahip değil. Merhametimiz sayesinde birkaç insana engel olabiliriz; peki ya kendimize? Umutsuzluk, ilgisizlik, ihanetler, sadakat, yalnızlık, aile, özgürlük, ağırlık, para, fakirlik, aşk, aşksızlık, hastalık, sağlık, uyku, uykusuzluk,

arzu, güçsüzlük, tatsızlık, sanat, namus, namussuzluk, vasatlık, zeka; çok da önemsenecek bir şey yokmuş aslında. Bu kelimelerin anlamını onlara karşı tedbirli olmak için yeterince biliyoruz. Pek önem taşımayan birkaç intihar-kazasını meşrulaştırmak için yararlılar. (Şüphesiz bedenin acıları var. Ben dışarıdan sağlıklı görünüyorum; böbrek sancısı çekenler düşünsün. Kurbanların ne çektiklerini bilemem, ama kanserle yaşamlarına devam edemeyeceklerini düşünenleri anlarım). Ve bu revolver değil midir: bizi özgürlüğe kavuşturan, her türlü acıdan azat eden, dilersek bu akşam kendimizi vurmamızı sağlayan? Ayrıca endişe ve umutsuzluk hayata bağlayan yeni sebepler olmamıştır hiçbir zaman. İntihar çok sıradan, hep onu düşünüyorum, aşırı sıradan. Kendimi öldürmedim. Geriye hep bir pişmanlık kalır; son arzumuza kulak vermeden gitmek istemeyiz; giderken ardımızdan Notre Dame'ı, aşkı ya da République'i götürmek isteriz.

İntihar bir çağrı olmalı. Sürekli dolaşan bir kan var: döngüsünün anlamlandırılmasını talep eden bir kan. Parmaklarda avuç içinde birleşip bir yumruk olma sabırsızlığı var. Kendine amaç belirlemeyi ihmal etmiş zavallıların içinde bir şeyler yapma isteği doğuruyor. Görüntüsüz istekler... Amaçsız istekler... Burada acılar bir sınırla ikiye ayrılıyor: isimli ve konulu olanlar, anonim ve kendiliğinden oluşanlar. Bu acılar Ruh için atlatılması gereken ergenliktir, böyle tanımlanıyor romanlarda (çünkü insanoğlunun ilk devirlerinde yaşanan bir krize tanıklık edemeyecek kadar geç doğmuşum) ama intiharla farklı bir şekilde kurtuluyoruz.

Çocukken pek bir şeyi ciddiye almıyordum; dilenmek için annemin önünü kesen fakirlere dil çıkarıyor, soğuktan ağlayan ufaklıkları gizlice çimdikliyordum. Şefkatli babam, ölüm döşeğindeyken, son arzularını paylaşacağını belirterek beni yatağının başına çağırdığında hizmetçi kadını şarkı söylerken yakaladım: *anne babanı salla _ birbirimizi nasıl seveceğiz*

göreceksin... Bir arkadaşın güvenini sarsacak fırsatları hiç kaçırmadım sanırım. Değerler, iyilikle alay edecek kadar zayıf; merhametle dalga geçecek kadar azdırlar ve komik olan, sadece eğlenmek için, insanları değersiz yaşamlarında rahatsız etmektir. Çocuklar bu konularda yanılmazlar; karınca yuvalarını telaşlandırmanın ya da birbirini beceren iki sineği ezmenin ne kadar zevkli olduğunu bilirler. Savaş zamanında izne gitmek için hazırlanan iki yoldaşın bulunduğu kulübeye el bombası attım. Ne de gülmüştüm sarılmamı bekleyen sevgilimi muştamla yumruklayıp yüzünde oluşan dehşet dolu ifadeyi ve bedeninin birkaç adım öteye yığıldığını görünce. Peki, Gomont-Palas'ı ateşe verdiğimde çıkmak için cebelleşen insanlar, ne gösteriydi ama! Bu akşam korkmanızı gerektirecek bir durum olmayacak, ciddi olasım var. Bu hikayede doğru olan tek bir kelime yok tabi ki; Paris'in en akıllı küçük çocuğuyum; gurur verici kahramanlıklar gerçekleştirdiğimi ya da gerçekleştirmek üzere olduğumu hayal etmeye ne de çok kaptırmışım kendimi; bunda ise hiçbir yalan yok. Yine de birçok şeye

ilgisiz kaldım! Hayatta umursamamayı başaramadığım tek şey zevk. Utancım ya da kendime saygım olsa, bu kadar can sıkan bir sırrı açıklamayacağımı tahmin edebilirsiniz. Başka bir gün size neden hiç yalan söylemediğimi anlatırım, siz hizmetçilerimden saklayacak bir şeyim yok. İki küçük müzik notası, tensel istekler ve benzeri bir sürü şeyle size ulaşmak ve sizi cezbetmekle meşgul olan zevke dönelim. Zevklere aldandığım sürece intihar fikrini aklımdan atamayacağımı iyi biliyorum.

Kendimi ilk defa öldürmemin sebebi sevgilimin canını sıkmak içindi. Bu iffetli yaratık, sevgili-müdürünü aldattığı için vicdan azabı çekiyormuş ve bu yüzden benimle yatmak istemedi. Onu seviyor muyum bilmiyorum; sanırım on beş günlük ayrılık garip bir şekilde ona olan ihtiyacımı azaltmıştı; ama reddedilmek beni çileden çıkardı. Ona nasıl ulaşılır? Bana derin ve kalıcı bir şefkat beslediğini söylemiş miydim? Sevgilimin

canını sıkmak için kendimi öldürdüm. O zamanlar çok genç olduğum için intiharım affediliyor.

Kendimi ikinci defa öldürmemin sebebi ise tembellikti. Fakir ve bütün mesleklere karşı ciddi bir korku besleyen ben, bir gün amaçsızca kendimi öldürdüm tıpkı yaşadığım gibi. Bugün çiçek açan benzimi görenler ölümümden beni sorumlu tutmuyorlar.

Kendimi üçüncü defa... bunu dinlemeye razı olursanız diğer intihar öykülerimi anlatmayacağım. En az diğer geceler kadar sıkıcı olan bir gecenin sonunda henüz yatağa yeni girmiştim. Kararımı verdiğimi çok net hatırlıyorum, kendi kendime sebebini tekrarlıyordum: her neyse! Kalktım, evdeki tek silahı aldım, dedelerimin bir tanesinin satın aldığı bir tabancaydı, eski (bu ayrıntı hakkında neden ısrar ettiğimi ilerde anlatacağım) mermilerle doluydu. Yatağımda çıplak uzanmıştım. Soğuktu. Yorganın altına geçmek için sabırsızlanıyordum. Silahı köpeğe bağlamıştım, ağzımda

çeliğin soğukluğunu hissediyordum. O an kalbimin sesini duymam olağandı. Patlamadan önce merminin çıkardığı ıslık sesini dinleyerek kalp atışlarımı hissediyordum. Tetiği sıktım, köpek yere yığıldı, mermi çıkmamıştı. Muhtemelen biraz gülerek silahımı küçük bir masaya bırakmıştım. On dakika sonra uyuyordum, galiba biraz önemsiz bir gözlem belirttim, bu çok normaldi! İkinci mermiyi sıkmayı bir an bile düşünmemiştim. Önemli olan ölüm kararı almaktı, ölüm değil.

Sıkıntıları ve can sıkıntısını önemseyen adam, belki de intiharı en saçma eylem olarak görüyordur, umarım meraklısı değildir! Ne zaman ve nasıl bu düşünceye kapıldığımı kesinlikle bilmiyorum, ayrıca bu beni rahatsız etmiyor da. Her şeye rağmen bu en saçma eylemdir, düşlerin kendince bir patlama şekline sahip küstahlık, uykudan ve en saf uzlaşmadan öteye gider. Her şeye rağmen bu en absürt eylemdir; düşlerin kendine has bir çözümlemesi var — uykudan öteye gidemeyen — küstahlık ve en saf uzlaşma.

Fakir Gencin Romanı

Aşka ne kadar çok yer vermişiz gereklilik sıralamasında geriye kalan diğer şeyleri geçtiği için. Para işlevini yitirdikçe, güçsüzleştikçe daha çok fevkalade, daha çok sevimli oluyor tıpkı aşk gibi. — mutluluğa sahip olsaydık aksini savunabilirdik Zengin insanların var olduğunu düşündükçe yoksulluğuma daha kolay katlanıyorum. Başkalarının parası yaşamımı sürmeme yardımcı oluyor, ama sandığınız gibi değil. Rastladığım her Rolls Royce hayatımı on beş dakika uzatıyor. Cenaze arabaları yerine insanlar Rolls Royce'ları selamlamalılar.

Düşünmek fakir işidir, zavallı bir intikamdır. Yalnız olduğumda düşünmüyorum. Sadece beni zorladıklarında düşünürüm; sıkıntılar, çalışılması gereken okul sınavları, babanın istekleri, katlanılması gereken bu iş, para karşılığı sarf edilen tüm çabalar beni düşündürüyor, yani kendimi öldürme kararını vermeyi, bu da aynı anlama geliyor. Düşünmenin 40 tane yolu yok; düşünmek: ölümün varlığının bilincinde olmak ve ona uyup uymayacağının kararını vermektir. — Başka türlüsü zaten uykumu getiriyor. Uykuya övgüler! Gecelerin muhteşem gizemliliğinden değil sadece, istem dışı verdiği uyuşukluk da var. Uyku yoldaşlarım, salt sizinle tatmin edici bir yaşam hayal ediyorum. Araçlarımızın motorundan sızan damlaların sesleriyle uyuruz, ayaklarımızda kayaklarla uyuruz, dumanlı şehirlerin önünde uyuruz, limanların kanında, çöllerin üstünde, kadınlarımızın karınları üzerinde uyuruz, bilginin peşinde uyuruz, Crookes tüplü silahlar ve tasımlar, uykunun askerleri.

N HP ile gezerken şairler dikkat etmeliler, caddelerin sığınaklarına koşsunlar; aksi halde onları birer üçüncü sayfa haberine çeviririm! Bu düşünür dolarları hor görüyormuş, kesin öyledir! Elinde dolaysız-gerçekler taşıyormuş, kesin öyledir! Bu arada o burada, bir kaldırımın üzerinde, elindeki telefon numarası ile otobüste yer ayırtıyor ve zevkle gülerek yoldan geçerken su birikintilerini üstüne sıçratıyorum, yanındaki birkaç düşkünle birlikte şunları fısıldıyor:

-Aptal!

Sensin aptal! Şu an uykudayım. Sen ise ofisinde yıpranıyor veya sıkılıyorsun, ölümü düşünüyorsun, sefil! Aşkın, zekan... özetle, kadınlara kapılabilmek için bazı kusurlarına göz yumuyoruz, hele ki şair sevgililerinin karşılarına biz zenginleri rakip olarak koyduklarında daha da çok kapılıyoruz. Dünyanın en zengin adamı olmamı bekleyin ve görün kim evimin en iğrenç işlerini yapacak! Susun! Aydınlar arabalarımı aydınlatırlar! Şimdi gülün! Milyonlarımın değerini hissetmiyor musunuz bir lütuf olduğunu? Nihayet doğru teraziye ilk sahip olan ben

olurum; her şeyin fiyatını biliyorum, tüm zevklerin fiyatı var. Menüye bakın. *Love to be sold.*[8] Tutkulara karşı kendimi sağlama aldım. İnsanların ne hissettikleri beni ilgilendirmiyor, fedakarlık ve isteksizlik yerleşirse işte o zaman ellerimi ovuşturururum.

Benden yirmi yaş büyük ve iyiliğimi isteyen bir adam, bir kütüphanede belgeleri düzenlemek ve büyük bir kaptanın veya bir kralın düşüncelerini birleştirmek üzere bana yaşamımı sürdürme imkanı sağlayacakmış ve bunu günlük hayattan ayrılmayayım diye yapıyormuş, daha neler! Böyle işlere düşürülmeden, ağır ceza mahkemesinde süründürmek istediğim bu mert adama telaştan cevap veremedim. Tanrı'ya şükürler olsun! Yahudi olmayan bizler için bile girişi serbest olan Bourse var. Ayrıca çalmanın başka yolları da var. Parayı kazanmak utanç verici. Müşteriler parayı masanın üzerine bırakırken doktorların yüzü nasıl kızarmaz. Bir

[8] Satılık aşk.

başkasından para kabul edildikten sonra, ondan pantolonunu indirmesi bile istenebilir. İşleri gönüllü yapmadıktan sonra onları yapmanın ne anlamı kalıyor? Hırsızlığı kibarlıktan yapardım. Küçük V Hanım zengin bir çocukla yeni evlenmiş; onu seviyor. Parası değil sevdiği, zengin olduğu için onu seviyor. Zenginlik ahlaki bir özelliktir. Gözler, kürkler, sağlık, bacaklar, eller, 12 Packard, cilt, yürüme tarzı, ün, boncuklar, taraf tutmalar, parfümler, dişler, yüksek ısı, büyük tasarımcıların elbiseleri, göğüsler, ses, Avenue du Bois oteli, fantezi, toplum sıralaması, ayak bilekleri, farlar, şefkat, tenis yeri, tebessüm, saçlar, ipek, bunları ayırt etmiyorum ve hiçbiri diğerlerinden daha çok büyütemez beni.

Salt olasılıkla yaşamadık hiç; Juliette'in balkonu bambaşka bir şeydi, —Baccara spor salonunun halı sahasında— oyuncular, farklı ölçülere sahip olan bu küçük mavi küpü konuşuyorlardı. Büyük darbe. Masanın etrafındaki yüzler ağır çekimde hareket ediyordu, tedirgin tebessümler oluşuyordu ve titrek parmaklar

sabitleşiyordu. Sabahın köründe gazinodan çıkan ve çantasında yılların arsızlığını taşıyan bu kadınla karşılaştığımda; denizden henüz yeni dönen, sırılsıklam olmuş, çıplak ayaklı ve filelerle yüklü kadın karides avcılarını görünce saygının ne olduğunu tahmin edebildim.

Fakir bir genç, vasat, yaş 21, temiz eller, bir kadınla evlenebilir, 24 silindir, sağlık, aşk delisi ya da Annamit dilini konuşan. Ec. Jacques Rigaut, Montparnasse Bulvarı No:73, VI. Paris.

Barrés Davası[9]

(Tanık) Rigaut'un İfadesi:

S. — Yemin etmek istemiyor musunuz?

T. — Hayır.

---

[9] Maurice Barrés, erken dönemlerinde anarşistken, Dreyfus davası sırasında saf değiştirip muhafazakarların tarafını tutmuştur. Erken dönem avangard yazını etkileyen yazarlardan biriydi. Daha sonra Breton önderliğinde bir grup Dadacı tarafından, Fransa'da sembolik bir mahkeme kurulmuş ve Barrés bu mahkemede yargılanmıştır. Rigaut da bu davada çağrılan tanıklardan biriydi. Aslında bu dava bir parodi olarak sergilenmiştir, aynı zamanda bu parodi Sürrealizmi kuracak olan Dadacıların Dadadan ilk kopuş tartışmalarından da biriydi.

S. — Maurice Barrés hakkındaki soruşturmaları doğru buluyor musunuz?

T. — Evet, çünkü adaletsizceler. Adaletsizlik kadar cesaret veren bir şey yok.

S. — Barrés'e karşı beslediğiniz duyguları nitelendirmek ister misiniz?

T. — Özgürlük girişimleri, isyan, en absürt özelliklere sahip olan ilgisizlik kadar samimiyetsiz. İsyan, optimizmin çeşidi olan günlük optimizm kadar iğrençtir. İsyanı gerçekleştirmek için tepki göstermeyi göze almak gerekir, yani tercihlerin sıralamasının yapılması ve üzerine yoğunlaşılması gerekiyor. Amaç sayılan isyan da optimisttir; değişikliği, düzensizliği iyi bir şeymiş gibi algılamaktır. Bunların iyi bir şey olduğuna inanamam.

S. — Barrés'in davranışları size özellikle optimist geliyor mu?

T. — Düşüncelerle oynuyor. Analiz etmenin zevkini öğretiyor. Analiz etmenin eğlenceli olduğunu tahmin edebiliyorum ve eğlendiğimizde bu oyunu kendimize amaç belirleyebiliriz; bu düşüncelerin hangi uç noktalara gidebileceğini umursamayarak.

S. —Bu analizin sizi neden rahatsız ettiğini bana açıklamak ister misiniz?

T. — Bir ruhun aynı düşünceleri binlerce kez tekrar etmekle yetinmesi beni şaşırtıyor. Gene de bu düşünceler birleştirilirken ve bunu gerçekleştirirken hissettiğimiz eğlencede anlam buluyor. Zeka kaçınılmaz bir şekilde, şüpheye, bezginliğe, herhangi bir şeyin tatmin etme imkansızlığına sebeptir.

S. — Sizce hiçbir şeyin oluru yok. Nasıl yaşıyorsunuz, neden intihar etmediniz ?

T. — Hiçbir şeyin oluru yok, intiharın bile.

S. —Hiçbir şeyin oluru olmadığını kabul ederek birilerini yargılama hakkını kaybetmiş olmuyor musunuz?

T. — İstemesek de intihar umutsuzluk eylemidir ya da şerefli bir eylem. Kendini öldürmek, ürkütücü şeyleri, korkutucu engellerin varlığını kabul etmek veya dikkate almaktır.

S. — Sizce intihar geçici bir çare midir?

T. — Kesinlikle. Bir meslekten veya bir ahlak kuralından çok daha samimi olan geçici bir çare.

S. — İntihar size kolay bir eylem gibi geliyor mu?

T. — Biraz kahramanlık içermesi intiharı daha sempatik kılmaz. En uç partilerin aldığı büyük kararlardan hep nefret etmişimdir. Savaş zamanında...

S. — Savaş zamanında neler yapıyordunuz?

T. — Paris'te, otomobil servisinde Asteğmen.

S. — İntiharın savunulacak yanı olmadığını gösterdiniz fakat, her şeyi kınayarak nasıl yaşamayı becerdiğinizi hala söylemediniz.

T. — Günü gününde yaşamak. Pezevenklik. Asalaklık.

Mae Murray

On sene sonra, sinemanın bizi büyülemesine izin verdiğimiz için genç insanların bizi yadırgayacaklarını şimdiden tahmin edebiliyoruz. Duygusallığın son yurdu. Kadınlar ve seyahatler, ne bahane ama! Uyuşturucu açıklama istemez. Olağanüstü mucizeler konuşmayan bu kadınlardır. Hepimiz en az bir defa onların kurbanları olacağız.

İşveliğin faciası. Asla sahip olamayacağımız ufak gülüşü, son yalanları, gelecekteki yalanları, elbiseleri, sinir bozucu çocukları, eldiven veya bir gezi hakkında verdiği ültimatomlar, bilmediğimiz her şeyi, kaçınılmaz bir ayrılığın dehşeti ve arzusu, çok uzun ve canlı olan bu bedenin hatırası, abartılı bir ödülün, bir kusurun, Mae Murray'e aşığım.

Parlak Bir Konu

(Bir Roman)

André Breton'a.

Ekvatorun düzenine göre ve dünya yönünün tersine hızla ilerleyen, küre henüz fazla dönmemişken onun tamamını turlayan bir icatta bulunuluyor. Biraz sıfat ve iyi bir ün yardımıyla, zamanı sarmal şeklindeymiş gibi göstermek, mutlak zamanı veya zamanın işlevini tanımlamak kadar zor olmamalı. Yarımda bir alet gitti, saat 6, 0, 18'den geçerek bir önceki günün yarımına yetişecekti, — ve devamı.

Eşinden boşanmış bir mühendis yumurta şeklinde bir icatta bulunuyor; elektrikten elde edilmiş çeşitli derecelerle ve yumurtanın içerisindeki hücreleri etkilemeyecek şekilde tasarlanan bu alet, zamana geri dönmeyi sağlıyor. Bir endişe var: yolcu gönderildiğinde zamanla birlikte gençleşir mi; ilk durakta bir bebeği ya da yolculuk uzatılırsa, yolcunun anne ve babasıyla karşı karşıya kalmasından korkuluyor; belki de makinenin içerisindeki atalarının tamamıyla. Duygusal genç bir adam — yani Palentête —hayatını tekrar kurmak için bu aletten faydalanmak istiyor. Yedi sene öncesine dönmeyi öneriyor kendine, kayıp olmuş bir sevgili ve kayıp olmuş aşkı bulana kadar bu geri dönüşleri tekrarlamayı.

Palentête'in gidişi, Palentête'in varması. Sevgilisinin dairesine dalıyor: "birinciyim! diye bağırıyor 20 yaşındaki Palentête'i sevgilisinin yatağında görünce. Geçmişin içeriğini hatalı hatırlamışım. Bu Palentête'i benimle götürsem ve her seneye uğrasam, sanırım farklı

yaşlarda olan benleri toplayabilirim; ve bir odada her boydan 20 tane benle yüzleşebilirim".

Palentête ile Palentête'in rekabeti. Olacaklardan haberdar olan Palentête, Palentête'in ayağını kaydırıyor. Çaresizce, Palentête intiharla tehdit ediyor onu. Palentête korktu, intihar ederse kendi ölümüne sebep olacak, yerini Palentête'ye bırakıyor ve makinesine tekrar biniyor.

Ayaklarının açılmasını sağlamak için Palentête, aynı ülkenin 23 sene öncesinde duruyor. Farklı ensestler yapılmıştı. Palentête'nin, babasının, aslında kendisi olduğuna dair düşüncesinin birkaç gerekçesi vardı.

"Napolyon, Anibal, Piramitler! Her neyse! Tufan'a geçelim!" diyor Palentête nabız ölçme makinesini göğsüne bastırarak, yaşını takip edebilmesi için. Palentête, Tekvin'in keşfine gidiyor.

Tanrı'yla karışılaşmaktan emin olamayan ve bağlı olduğu geçmişi değiştirmeye gücü yetmeyen Palentête, kendi asrındaki geçmişe göre macera yaşayan insanları şaşırtmaya yetecek kadar ve tarihte bilgilerine uyan bir şey bulmamalarına sebep olacak yeni olaylar yaratmaya özen gösteriyor:

August'ün hükümdarlığı sonunda, Yahudiye eyaletini altı ay boyunca dolandıktan sonra, Palentête bir çocuk buluyor, Nazaretli İsa'ydı, zeytin ağacının altında uyuyor; Palentête damarlarına potasyum siyanür enjekte ediyor.

Birkaç sene sonra, Mısırlı küçük bir kızı gezisinde takip ediyor; bir gün onu tek görüyor, üzerine atlıyor ve penseyle burnunu koparıyor. Bu küçük kızın ismi Cleopatra'ydı.

Güney Amerika'da mola veren Palentête, buhar ve elektriği kızıl insanlara keşfettiriyor. Bir Tanrı gibi

onurlandırılıyor; isteği üzerine, her ay ona 50 kadın ve 50 erkek veriliyor.

Palentête 5 kıtaya, 20 yaşında zorunlu intihar dogmasını uygulatıyor.

Palentête, Homeros'un avuçlarına Tristan Tzara'nın *bay Antipyrine'in ikinci ilahi macerası* kitabını bırakıyor.

Farklı isimlerle, Palentête, kehanetlerle ün salıyor: Zülkifl, Yeremye, İşaya.

Konserveleri tükenmişti, Palentête sıklıkla durmak zorunda kalmıştı. Erzak toplamak için, Tanrı rolünü oynayarak aylarını harcıyordu. Göğsünü beyaz bir sakal saklıyordu. Hala dönen yumurtasında Palentête yaşlılıktan ölür.

Lord Patchogue

novella

1930

I

Giriş

İşte Lord Patchogue.

Oda ve dört duvar tutulacak gibi değiller. Hareket etmek lazım. Hangi sokaklardan kaçınılmalı bilemiyoruz artık; bildiğimiz için bildiğimiz sokaklardan mı, aynı sebepten dolayı bilmediklerimizden mi? Ayaklarımın bu kaldırımlara göre, bacaklarımın bu pantolonlara ve de sabrımın bu beklentiye göre yapılmadığından kuşkulanıyordum. Yüksek olaylar, alçak olaylar, cambazlıklar, rekorlar, nefes almaktır en zor olan. Bütün tutkular yüzeyseldir.

*

Lord Patchogue'un dengesini sağlamak için iki bacak yetersiz kalıyordu ve bu dengenin formülü ona hediye edilse bile neden ölümcül bir tehlikeymiş gibi algılayıp geri çevirmesin ki?

Hatalı bir egemenlik, boğulmaya benzer coşkular, babamın alfabesine benzeyen düzen, bunların içinde nöbetçinin korunması nasıl sağlanır ki?

*

İyice tok bir göze kazanmak ile kaybetmek arasında fark yok. Kazanılacak bir şey yoksa ne kaybedebiliriz ki? Şeytan bu taraftan geçti. Daha önce, Meryem Ana'nın Lütuf Saatinde izine rastlanmış, gri ve çok sivri bir kanat görülmüş. Lord Patchogue, yenilme korkusuyla hayatı kendine zehir ediyordu. Bütün fırsatları doğru bilirdi ve bundan emindi hep. Küçülmek, körelmek — azar azar — nasıl bir sarhoşluktur. Simge — milli değeri olan bir beste, kalbin şifresi. Her ay ya da her gün, bulma, hareket

etme, hava değişikliği yapma gücü gittikçe azalıyordu. Kendi kabuğuna odaklanmasının yasaklı perspektiflere ve panoramalara zararı dokunur mu? Gülümsüyor: "yakında tek bir kelimeyle tanımlanacağım" diyor... Alçak oldu: herkesin onuru kendine tabi.

*

Kendisiyle veya sadece bir kişiyle muhattap olduğu sürece konuşmaktan korkmuyordu. Size göre öyle olmayabilir, ama ona göre bu alçakgönüllülük meselesidir. Tek bir kişiyle konuşmanın korkulacak yanı yok: baş başayken Papa bile sahte para basmaya ikna edilebilir. Birden ötesi fazla; güvenden dolayı gülümsüyor ve silahsız görüşüyor. Ama yine de Lord Patchogue paniğe kapılıyor; birçok kişiyken — ki iki tane yeterli — dünyayı yaratıp bozmak, sonra tekrar yaratmak mümkün. Akıl hastanesinde sadece bir deli var, bu çok net, bir deli, bir tane, müdür.

*

Not: Farklı şartlarda yaşanan benzeri bir olayda, Lord Patchogue altı ayını sadece ona faydası olmayan bir yaratıkla ilgilenmekle geçirdi. Ne aşk ne rahatlık ne birlik ne de para; ondan beklenebilecek bir şey yoktu. Ayrıca Lord Patchogue, onun en sıkıcı ilişkileri yaşadığını düşünüyordu. Bu sebepler altı ay boyunca ona ilgi göstermesine engel olmadı; bu konu hakkında muhabbet edebilecek 2-3 dost haricinde, arkadaşlarıyla görüşmelerini kesmişti. Söz konusu olan bu canavarların tadı yetmiyordu bu kadar gereksiz ilişkilerin inatla hala yaşanmasını açıklamak için. Ayrıca sonradan, bu kaltakla tüm bağlantısı kopar ve tekrar kurmayı beceremez.

*

Duyularına başvurmadan yolunu bulmayı bilendir Lord Patchogue. Yasa dışı beş duyu. Amaç, yani içerik ise rahatlık, zevk, keşif.

*

Değişiksizliği ve bu oyuna katılma taleplerini kabul etmiyorum. Hepiniz gibi ben de kızarıyorum: sıcakta kızarırım, soğukta beyazlarım, ayaklarıma basanlar için ben de bir tokada sahibim. Her türlü duygusal suçlarınızla ve faaliyetlerinizle beni şaşırtmak için uğraşmayın.

Beni bu işlere bulaştırmayın!

*

Bacak bacak üstüne atıyorum, diz kapağımın altındaki kasa vuruyorum ve bacağım zıplıyor. Where do I come in?[10] Bir de benim hareket ettiğimi iddia edeceksiniz.

Bu operasyonda Lord Patchogue'u nereye koyuyorsunuz, payı ne, rolü ne?

---

[10] Buraya nereden geldim?

*

Elbette Lord Patchogue herkes gibidir, hatta bunu ilk kendisi söylüyor (her ne kadar bu geniş bir şey ifade etmese de). Şüphe uyandırmak için konuşmasına şiddet katıyor, fakat çevresinde herkes o kadar çok tembel ki fark edilmiyor bile.

Lord Patchogue kendi adına cevap veriyor.

Eğilimi çok yüksek olsa da kendisini kimseyle karıştırmaz. Bu arada sizin on parmağınız onunkiler değil ve iki gözünün arasındaki nokta sizin suratınızın ortasında değil. Kalkıyorsunuz: gerçekten siz misiniz? Belki de odur? Düşük bir ihtimal.

Farklı işlerde, farklı kılıklarda tanıdık onu: ne onları ne bunları sakladı. Lord Patchogue, bir amaca, bir arzuya, bir dileğe bile sadık kalmadı. Başarmak için iki kişi olmalı: amaç, arzu ya da dilek ve biri. Lord Patchogue

varlığından şüphe ediyor gibi görünse de, aslında kendi kendine ödünç verdiklerini geri alıyor sadece.

Lord Patchogue hala burada olduğundan emin olmak için aynanın karşısına koşuyor: tam olarak kendisi değil ama burnunu, birkaç dakika önce gördüğü burununu görüyor. Varlığından şüphelenmesinden ziyade, aslında özelliklerinin varlığından ve yasallığından şüphe ediyordu.

*

Sevişirken, rakibini dövermiş gibi, tohumlarını fırlatmanın ikinci yolunu bulmuş gibi, kendi ismini haykırıyordu.

*

Tembellik görünüşü etkiler. Birkaç sene önce Lord Patchogue'u tatlara, isteklere, tercihlere karşı suç işlerken yakalayabilirdiniz. Tercih suçları.

*

Arzu ettikleri insanlığa ait olan her şeydir ya da en azından hiçbir şeye sahip olmadığını unutturacak şeylerdir. Canının istemesi yetiyordu. Fakat Lord Patchogue'un canı canının istemesini istemiyordu.

II

İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna'nın İçine Geçiş

Masanın başına oturmuş, bir sabır oyunuyla meşguliyet halinde. Var mıdır? İki iskambil kağıdının arasında, sonra bir iskambil kağıdının diğerine geçişi oluyor; evren tam o anda küçüldü — on sinek üstüne dokuz kupa, — Oldu. Lord Patchogue kafasını kaldırıyor, evren tekrar canlanıyor. Odanın başka bir köşesinde, önemsiz insanlar büyük gürültü yapıyordu.

Karşı duvarda geniş bir ayna. Lord Patchogue görüntüsünü fark ediyor: "Sizi tanıdım. Ne bir deve kuşu, ne bir sokak lambası, ne de Charles arkadaşa benzettim sizi. Siz Lord Patchogue'un görüntüsüsünüz, eğer ta kendisi değilseniz tabi.

Ah! İkimizden hangisi önce hareket etti? Kim diğerini taklit ediyor?"

Lord Patchogue kalktı. Kendini aynanın içinde ayakta sanıyor. Şimdiki komşularına beş duyu yetmiyor; gösteriyi bir kez daha kaçıracaklar; ölümü düşünmeye hazır olmadıkları gibi yanlarında gerçekleşen esrarengiz olayı fark edecek kadar da hazır değiller.

Lord Patchogue ve görüntüsü birbirlerine doğru ilerliyorlar. Birbirlerini var sayıyorlar ve karşılıklı olarak saygıdan eğiliyorlar.

Hangi baş dönmesi Lord Patchogue'u ele geçirdi? Kısa, kolay ve bileyici oldu: alnını öne doğru tutarak atıldı. Vurulan, arasından geçilen aynanın parçaları uçtu; ama o diğer tarafa geçti...

İkisi de ayağa kalktı.

Muhteşemlik ender değildir, uyanıklık mucizelerden daha güçlüdür, mucizeler tanık bulmaya zorlanır, gerçeküstünün varlığını kabul edenlerin sayısı çok düşük. Lord Patchogue buna inandığına pek emin değildi.

Etrafında fır dönenlerin hiçbiri onun şaşırtıcı yok oluşunu fark etmemiş. Hala varmış gibi, sesi duyuluyormuş gibi etrafında dönüyorlardı.

O sırada tedirginlik baş gösteriyordu. Neden Lord Patchogue daha ağır yaralanmamıştı? Alnındaki ince ve tek kesik yetmiyordu: bedel ödemeden camın arasından geçilmez, bu mantıklı değildi. Birçok kanlı yaranın olması herkesin içini rahatlatırdı. Sadece bir kişi, gecenin kalan kısmında nöbet tutması gereken tek kişi, Lord'un alnını çizen ince kırmızı telciğin ölümcül olmasından şüpheleniyordu.

Mucize tek dolaşmaz; üzerine ne yapması gerektiğini biliyor ve olağanüstü detaylarla varlığını belli ediyor.

Olayın bilincinde olan Lord Patchogue'un yoldaşları, bugün bu olay hakkında gülseler bile görevlerini yerine getirmeyi unutmuyorlardı.

Neden Simon kırılan aynanın parçalarını tek tek geniş bir çay tepsisine yerleştiriyordu? Neden operasyon sonlandıktan sonra, Lord Patchogue'dan daha çok suçlu yüz ifadesiyle, yalınayak uzanmış olan Muriel'in odasına konusu elmas ve iğne olan küçük kitabını götürüyor? — ve yatağının üzerine indirmiş midir?

Neden dans edermiş gibi, dövermiş gibi Muriel, cam parçalarını ezmeye başladı ve özellikle şiddete rağmen neden ayaklarını kesiksiz geri çekebilmişti?

Sadece Lord Patchogue'un alnı gizlice kanıyordu.

Douglas kusmak için çıkmıştı. Diğerleri dua ediyorlardı.

Ertesi gün işçiler aynayı değiştirmeye geldiler. İşlerini bitirdikten sonra Lord Patchogue kayıp olmuştu.

III

Aynanın Diğer Tarafı

Bekleyiş, bir noktadan az.

Terslik doğru sayılıyor, bunu tahmin etmeliydik.

*

Nasıl durdurulur? Bana söyleyeceği her şeyi biliyordum. Yeter, yeter. Hareketlerinin önüne geçebilirim. Masumlar, susun, yarın bana ne söyleyeceğinizi biliyorum; sizi önden, arkadan, kuzeyden, güneyden, soğukta, sıcakta tanırım; yeter...

*

Susun arkadaşım. Kime konuşuyorsunuz? Teksiniz; kulaklarım sizindir, diliniz benim, teksiniz, delilerden korkarım:

- Arkadaşlarımın aşkları...

- ... benim aşklarımdır. Her cümlenizi bitirebilirim.

*

Gözlem görevinde yorgunluk Lord Patchogue'u yendiğinde artık tek bir açklama olsa dahi bulacağından emin bir şekilde arkasına döner; arkasında ayna var ve yine kendini seyreden Lord Patchogue var. Korkudan daha çok inceleme amaçlı hepsi birbirine: "Ölmemek isteyen bir adamım" diyor — ve ikinci kez Lord Patchogue aynanın içine atılıyor. Kırık cam parçaları. Lord Patchogue ayakta, yeni bir camın karşısında, Lord Patchogue'un karşısında. Alnındaki yara tekrar kanıyor. Lord Patchogue tekrarlıyor: "Ölmemek isteyen bir adamım". Sadece cam kırabileceğini artık anladı; göze bakan gözün göze bakan gözün gö... ölmemek isteyen

adam atıldı; kendiliğinden, meraksız, "samimiyetsiz" yürüyordu, çünkü başka türlü yapamazdı; her adımda yeni bir ayna parçalanıyordu; mahkumun kulağına hoş gelen kırıkların üzerinde yürüyor. Her camda şunları vurguluyordu: "...göze — bakan gözün— bakan göz— göze b...". Lord Patchogue durdu. Sadece zemin parçalanmış camdan, yani duvarlar ve tavan. Güzel manzara: duvarlar ve tavan başarabildikleri kadar cam kırıklarının arasında var olmaya çalışıyorlar.

Lord Patchogue planını hazırlamıştı. İlk gelen şansına küssün. Bekleyiş. Nihayet kafes avcısının yaklaşan ayak sesleri. Odanın içinde biri var, aynadan uzak duran biri. Aynanın çağrısı boşa mı çıktı? Hayır, işte geliyor... lanet olsun, bu bir kadın!

— Bu hilekarlıktır! Git, şekerim! Sıradaki!

Kendine bakıyor, ustaca. Şaşkınca ve pasifçe, Lord Patchogue'un isteğini yerine getiriyor. Hangi aşk, hangi

sevgili, hangi hangi... Çekici genç bir kadın. Şimdi de kadın, ellerini onunkilerinin üzerine koyuyor. Lord Patchogue usulca hareketlerine eşlik ediyor. Kendine gelmesi için parmaklarının iki taze küreye temas etmesi yetiyordu. Gömleğinin altında, parmakları dikkatle kadının boğazına sarılmıştı. Nasıl da nefes alıyor, göğsünün şiştiğini hissediyor, nefesinin sıcaklığını hissediyor.

Kıyafetlerini düzeltmek için, bir bacak görüyor ve anlamsızca kendini her türlü bakıştan koruyacağını sanıyor. Sözsüz isteklerini dile getiren Lord Patchogue ona bir aşk bacağı bağışlıyor.

Dönüşüm gövdede son buluyor mu, yoksa... Gülünç bir endişeye kapılıyor Lord Patchogue, erkekliğe olan inancı çok baskın; Lord Patchogue yeni bir cinse sahip olmayı ummak yerine, telaşlı ama bir o kadar da örnek hareketle, hala erkek olup olmadığını kontrol ediyor.

Tam derin bir nefes alırken, karşısında, bir çığlık... çünkü maalesef kendisine sıra gelmiş genç kadın, Lord Patchogue'un hareketini taklit etmekten başka ne yapabilirdi ki. Ve ne görsün! Sadece evlilikle açıklama bulması gereken fazlalıklar. Zavallı kaçıyor kaçmasına ama hangi rüyalara...

Bu taraftan çıkış yok, sarf edilecek çaba bile yok; yukarı doğru yükselen gözler sonsuza kadar devam ediyor; son gözün kaptanı ufuklarda eğleniyor. Dikkatlice, aynayı ters yönden geçmek yeterli olacak. Başlamak için topuğuyla bir vuruş. Bu kolay; şapkalarının ölçülerine dönmek değil mi amaç ve soy isminin dokuz harfi yazılı olan künyesi, bir zincirin ucunda tekrar boynuna sarılacak mı? İstenmeyen. Duvarlar, duvarlar kaldı, Lord Patchogue onlara yaklaşıyor, dokunuyor, baskı uyguluyor; ama yok, onlar da en az aynalar kadar sağlamlar.

Genç yabancı, saçların dağılmış. Düzeltmek için, seni beklenmedik küçük sinek, cama yaklaşacaksın. Dikkat et Lord Patchogue'un planı var. Ama ne fayda, saçını dağıtan rüzgar efendisinden iyi bilgi edinmiş olmalı. Tedbirsiz olan durakladı; diğer taraftan Lord Patchogue hazırlanıyor. Yarış öncesi kaslarını ısıtan, esnekliğini kontrol eden koşucular gibi, iki elini kravatının hizasına yükseltiyor ve kişi aynısını yapıyor. Her şey yolunda gidiyor. Arada bir saçlarını arkaya doğru tarıyor ve kişi aynısını yapıyor. Artık Lord Patchogue kendinden emin. Aynanın kurban gözetiminden gizlenmek için yavaşça başını çeviriyor, kendini duvarın içine, dışına, arasına, karşısına atıyor. Kişi kafasını çevirince geriye Lord Patchogue'un yerini aldığını fark etmesine kalmıştı. Ters doğru sayılıyor.

*

Ziyaretçilerin ve Lord Patchogue'un sıralanmış diyalog ve monologları: baktığınız benim ve gördüğünüz sizsiniz, inandırıcı değil.

Benim on parmağım sizinkiler değil ve gözlerimin arasında olan nokta suratınızın ortası değil. Sizi dövdüklerinde üzülmüyorum pek, ayrıca benim için değerli sayılmazsınız.

*

Her ayna ismimi taşıyor.

Sırrım: aynanın diğer tarafında olmam: 20 Temmuz 1924, İstiridye Kumsalı'nda C.S.'nin evinde bu marifeti gerçekleştirdim: biraz hız alarak, alnım önde, aynanın içinden geçtim. Tanıklarım var. Kolay ve büyülü oldu. Alında ufak bir çizgi, görünmeyen bir yara.

O günden beri, eskisi gibi aynalara ismimi vermek yerine, diğer taraftan size cevap veren benim, sizi bilgilendiren benim, sizi yansıtan benim. Tek başına, bir nokta kadar azım, önünüzde çabasız, kurnazlıksız, ben, sizim; inanmakta zorlanıyorsunuz ve yüzünüzü buruşturmak için sabırsızlanıyor olmalısınız, muhtemelen bu yüzden benim yapmacık olduğum söyleniyor.

Soy isminizi kazın, canlı, bu aynanın altına, çelik kalemle, soy isminizde p, t, h, o, y, a, u, c harfleri olmaması şartıyla.
Fotoğrafçılar gibi: "Gülümseyin, gerisini hallederim".

*

Arkadaşlarımın aşkları aşklarımdır.

Bana ait bir davranış, bir korku, bir tebessüm yok. Gösterdiğim ne kadar tepki varsa, tamamen zıttını, hiçbir koşulda gösteremezdim diye düşünüyorum. Tecrübemi

oluşturan yer etmiş olayların hiçbirinin bana faydası yok, çünkü her fırsatta kendimi incitmeden, farklı bir şekilde davranabilirdim diye düşünüyorum.

IV

Kaçış

İmkansızlık, özgürlük, imkansız özgürlük, umarım sorular bitmiştir...

Lord Patchogue aynı direnci gösteren bir bedeni, tanıyabileceğimiz bir bedeni taşıyor. Ses aynı, bilindik bir ses ve aynı kesik hatlar; kendi soluğumuzun ölümcül nefesinin geçişini sağlayan bu iğrenç hava yok oldu. Mekanizma aynı, en üst seviyeden göz göze gördüklerini aktarıyor, hiç durmadan, gözden göze.

*

Mapushane — kendinize bakın siz.

*

VE ŞİMDİ DÜŞÜNÜN, AYNALAR.

Rigaut kesinlikle sıradan biriydi ama onun sıradanlığı- kendi varoluşundan emin olmayan ve aynanın içinden geçerek kendi varlığını fark etmeye çalışan Lord Patchogue gibi hiçbir amaca, arzuya ya da isteğe sadık kalmayan- bir sıradanlıktı, hiçbir cepheye sığınmayan bir özgürlük hali. Belki de Rigaut, kendini ölüme mahkum etmeye karar verdiği zamandan intiharına dek geçen süreyi, aynı Lord Patchogue gibi kendi varoluşundan emin olmaya çalışmakla geçirdi. Kendi varoluşundan emin olduğu gün de İstiridye Kumsalı'ndaki Ayna'nın diğer tarafına geçti.

9 786059 894029

KÜLT